

Grieprik voor professionals

Rotterdam-Rijnmond

Jaarlijks worden mensen met een medische indicatie en mensen van 60 jaar en ouder opgeroepen voor een influenzavaccinatie door de huisarts, specialisten ouderengeneeskunde en andere instellingsartsen (1).

Ongeveer de helft van de mensen die in aanmerking komt voor deze grieprik, laat zich vaccineren (2). Ook is het van belang dat medewerkers in de zorg zich ook laten vaccineren.

Griepvaccinatie voor medewerkers in de zorg
Zorgverleners werken met patiënten die een verhoogd risico hebben op complicaties door het influenzavirus. Ook hebben zorgverleners kans om zelf influenza te krijgen door zorg voor patiënten. Sinds 2007 adviseert de Gezondheidsraad daarom om gezondheidszorgpersoneel dat in het dagelijks werk direct in contact komt met patiënten te vaccineren tegen griep (3).

Voorkomen ziekte en sterfte bij patiënten
De Gezondheidsraad is van mening dat gezondheidszorgpersoneel een bijzondere verantwoordelijkheid heeft om besmetting van anderen met het influenzavirus te voorkomen. Vooral als zij regelmatig en intensief contact hebben met patiënten die een verhoogd risico lopen op influenza.

Er zijn studies die laten zien dat als minimaal 50% van de medewerkers zich laat vaccineren dit in verpleeghuizen kan leiden tot een afname van 32% van de overlijdens door het influenzavirus. Ook bij een onvolledig dekkend vaccin wordt een afname in mortaliteit ten gevolge van influenza van 50% gezien (8).

Er is een biologische verklaring voor het gunstige effect van vaccinaties: hoe meer personen zijn gevaccineerd des te kleiner de kans op verspreiding van het virus en op een grote uitbraak. Vaccinatie van de patiënten zelf biedt geen volledige bescherming omdat hele jonge, oudere of kwetsbare patiënten vaak een minder goede afweer opbouwen na een influenzavaccinatie.

De vaccinatiegraad van ziekenhuis-personeel in Nederland laat een spreiding van 2% tot 33% zien (4)

Continuïteit van zorg waarborgen

Tijdens ieder griepseizoen, en zeker als een griepseizoen langer duurt, hebben zorginstellingen te kampen met een toenemende zorgvraag. Het afgelopen griepseizoen waren diverse ziekenhuizen ernstig overbelast door de combinatie van meer griep opnames, het uitvallen van mantelzorgers en ziekte en uitval van zorgpersoneel. Het vaccineren van personeel helpt tegen het laatste. Het verhogen van de vaccinatiegraad van 38% naar 88% halveert het aantal ziektedagen van personeel (9).

Verhogen vaccinatiegraad onder personeel

De vaccinatiegraad van zorgmedewerkers in instellingen is over het algemeen erg laag, circa 10-20%. Er zijn over vaccinatie nogal wat discussies, onder andere op social media. Sommigen mensen denken dat je geen griep kunt krijgen als je verder gezond bent, of dat het gezonder is om een infectie door te maken (van vaccinatie zou je immuunsysteem lui worden). Ook gezonde personen kunnen besmet raken door het influenzavirus. En ook als je er zelf niet heel ziek van bent, kun je anderen besmetten. Hiermee onderschat een deel van de zorgmedewerkers hun rol in de overdracht van het virus. Anderen hebben geen vertrouwen in de veiligheid en effectiviteit van het vaccin (9)(10). Hoewel de huidige generatie vaccins tegen influenza niet voor 100% bescherming biedt, zijn ze zeer grondig getest op veiligheid en werkzaamheid. Er zijn verschillende interventies beschreven om de vaccinatiegraad onder personeel te verbeteren, met wisselend succes (11)(12).

Het influenzavaccin

De gebruikte vaccins zijn veilig (4)(5)(6). De World Health Organization (WHO) stelt de samenstelling van het vaccin voor het noordelijk halfrond vast. In Nederland volgt het Nationaal Programma Grieppreventie het WHO-advies en maakt momenteel nog gebruik van het trivalente griepvaccin (13)(14). Staatssecretaris Blokhuis heeft onlangs besloten om voor de volgende griepvaccinatiecampagne in het seizoen 2019-2020 gebruik te gaan maken van het quadrivalente vaccin vanwege de verwachte hogere effectiviteit (15).

Voordelen vaccineren medewerkers in de zorg

Er zijn meerdere redenen waarom het zin heeft om zorgmedewerkers te vaccineren:

- **Patiëntveiligheid.** Voorkomen van aansteken van kwetsbare patiënten (nosocomiale infecties).
- **Zorgvraag.** Zelf op de been blijven tijdens een sterke toename van de zorgvraag en daarmee bijdragen aan de zorgcontinuïteit in de organisatie.
- **Eigen bescherming.** En (indirecte) bescherming van collega's, familie en vrienden. (4)(5)(6)(7)

Enkele cijfers over influenza, seizoen 2017/2018 ⁽²⁾

Er zijn tijdens de griep epidemie 9.500 mensen extra overleden door de griep

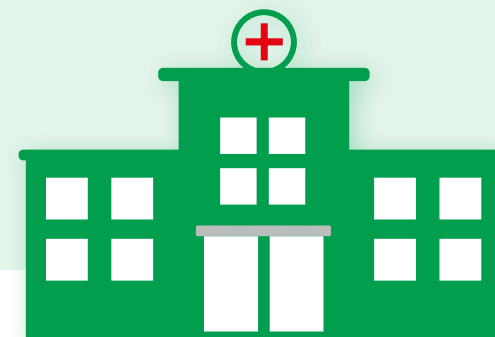
De griep epidemie duurde 18 weken

Er zijn ongeveer 900.000 mensen ziek geworden

Er waren ongeveer 340.000 huisarts-bezoeken vanwege griepachtige klachten

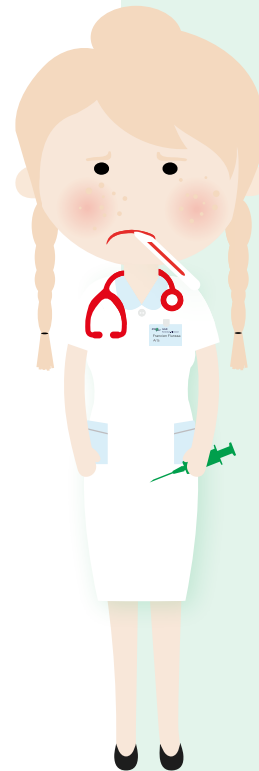
Er waren ongeveer 16.000 ziekenhuisopnames vanwege complicaties van influenza

Feiten & fabels over de griep

Een deel van de zorgprofessionals haalt trouw jaarlijks de grieprik, terwijl andere de noodzaak er niet van zien.

Er gaan veel feiten en fabels de ronde over griep en de grieprik. We kunnen niet voorkomen dat mensen met allerlei verhalen worden geconfronteerd. Daarom hebben we deze factsheet opgesteld.

Ook de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) is een campagne gestart om de vaccinatiegraad tegen griep onder zorgpersoneel te verhogen. De hierna gepresenteerde feiten en fabels komen van hun campagnesite: <https://voorkomgriep.nl/>

Het griepvaccin heeft bijwerkingen

Waar

Soms treedt op de plaats van de prik (de bovenarm) wat pijn, roodheid of een lichte zwelling op. Dit gaat na enkele dagen vanzelf over. Klachten als hoofdpijn en koorts zijn zeldzaam, maar kunnen voorkomen. Allergische reacties komen zelden voor. Personen die allergisch zijn voor kippeneiwit mogen zich niet laten inenten.

Ik werk niet in de directe patiëntenzorg, dus vaccineren is voor mij niet nodig

Niet waar

Binnen het ziekenhuis komt iedereen in aanmerking voor vaccinatie om te voorkomen dat het virus circuleert onder het personeel.

Het griepvaccin is de beste manier om griep te vermijden

Waar

Als je gevaccineerd bent, is de kans dat je griep krijgt veel kleiner. Krijg je toch griep, dan word je met een vaccinatie minder ziek en is ook de kans op complicaties zoals longontsteking veel kleiner. Meestal genees je van griep vanzelf na enkele dagen, maar bij de risicogroepen waarmee jij werkt, kan griep ernstige gevolgen hebben.

Het griepvaccin heeft een negatieve invloed op mijn weerstand

Niet waar

Een grieprik heeft geen negatief effect op je weerstandsvermogen, integendeel, de weerstand wordt er juist door versterkt. Na een vaccinatie maakt het lichaam antistoffen tegen het griepvirus. Deze antistoffen beschermen je als je met een griepvirus besmet wordt.

Ik kan alsnog griep krijgen, ook al heb ik de grieprik gehad

Waar

Niet alles wat wij griep noemen is ook echte griep. In zijn mildste vorm is griep moeilijk te onderscheiden van andere aandoeningen van de luchtwegen, zoals verkoudheid. En dan wordt al gauw gezegd "ik heb de grieprik gehaald en heb toch griep gekregen".

Ik ben zwanger. Het advies is om mij te laten vaccineren?

Waar

Voor zwangeren die langer dan drie maanden zwanger zijn, is het vaccin veilig en effectief. Alleen in het eerste trimester van zwangerschap wordt vaccinatie afgeraden.

Als je in de zorg werkt is het extra belangrijk om je te laten vaccineren

Waar

Als je in de zorgsector werkt ben je veel in (nauw) contact met andere mensen, waardoor je meer kans loopt om met het griepvirus besmet te raken. Ook kunnen werknemers in de zorg het griepvirus binnen brengen en verspreiden binnen een zorginstelling.

Ik krijg nooit griep, dus ik hoef mij niet te vaccineren

Niet waar

Gemiddeld krijgt ongeveer één op de tien mensen griep. Sommige mensen krijgen inderdaad zelden griep, maar zeg nooit "nooit"! Bovendien werk je met risicogroepen en vorm je een groter gevaar voor hen als je toch griep krijgt.

Referenties:

- 1) https://www.rivm.nl/Onderwerpen/G/Griep/Grieprik/Nationaal_Programma_Grieppreventie
- 2) RIVM, Griep in beeld: <https://www.rivm.nl/dsresource?objectid=31749d34-37bf-419b-b6a6-bc8b2dd9a945&type=PDF>
- 3) Gezondheidsraad, 2007. Griepvaccinatie: herziening van de indicatiestelling. <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2007/03/08/griepvaccinatie-herziening-van-de-indicatiestelling>
- 4) Van Gageldonk-Lafeber AB, Dijkstra F, van 't Veen H, Orchudesch M, van der Hoek W. Lage influenzavaccinatiegraad onder ziekenhuismedewerkers. NTvG 2014; 158: A7650.

Er zijn 7 gevaccineerde medewerkers nodig om besmetting door het griepvirus van één patiënt te voorkomen.

- 5) Demicheli V, Jefferson T, Ferroni E, et al. Vaccines for preventing influenza in healthy adults. Cochrane Database Syst Rev. 2018;(2):CD001269.
- 6) Demicheli V, Jefferson T, Di Pietrantonj C, et al. Vaccines for preventing influenza in the elderly. Cochrane Database Syst rev 2018;(2):CD004876.
- 7) Groeneveld GH, Spaan WJ, van der Hoek W & van Dissel JT. The severe flu season of 2017-2018: making a case for the vaccination of healthcare professionals. NTvG 2018 Sep 6;162: D3323.
- 8) Pratha Sah, Jan Medlock, Meagan C. Fitzpatrick, Burton H. Singer, and Alison P. Galvani. Optimizing the impact of low-efficacy influenza vaccines. PNAS May 15, 2018 115 (20) 5151-5156: pnas.1802479115
- 9) Robert J. Rosati, Michael Zales & Steven Landers. The Benefits and Challenges of the Influenza Vaccination Among Home Health Care Workers. Home Health Care Management & Practice, 2016, Vol. 28(3) 178–183.
- 10) Meijboom, M. J., Riphagen-Dalhuisen, J. & Hak, E. The potential economic value of influenza vaccination for healthcare workers in the Netherlands. Influenza and other respiratory viruses. 12, 4, p. 457-464
- 11) https://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Uitgaven/Infectieziekten_Bulletin/Archief_jaargangen/Jaargang_21_2010/Nummers_jaargang_21/Oktobre_2010/Inhoud_oktobre_2010/Verhogen_influenzavaccinatiegraad_een_veelomvattende_benadering
- 12) https://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Uitgaven/Infectieziekten_Bulletin/Jaargang_23_2012/Oktobre_2012/Inhoud_oktobre_2012/Griepvaccinatie_voor_zorgpersoneel_het_blijft_zoeken_naar_de_juiste_weg

De griepvaccinatie is voor circa 60% effectief (5)(6)

- 13) Nieuwsbrief Influenza-Surveillance 2017- 2018. Jaargang 26, No 17 <https://www.erasmusmc.nl/viroscience/diagnostics/nieuwsbrief-influenza/6704577/?view=active>
- 14) https://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Uitgaven/Infectieziekten_Bulletin/Jaargang_27_2016/December_2016/Inhoud_december_2016/Elk_jaar_een_nieuw_griepvaccinatie_hoe_wordt_de_samenstelling_ervan_bepaald
- 15) Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), 10 oktober 2018. Kamerbrief over maatregelen griep. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/10/10/kamerbrief-over-maatregelen-griep>

Dit is een uitgave van de gemeente Rotterdam en GGD Rotterdam-Rijnmond, team Infectieziektebestrijding www.ggdrotterdamrijnmond.nl/griep

Copyright © november 2018